

POST-HBO OPLEIDING OMGAAN MET VERLIES

Veerkracht in rouw

Met veel genoegen presenteren we de brochure van de opleiding Land van Rouw. Deze geaccrediteerde post-hbo opleiding is ontwikkeld voor mensen die (gaan) werken met cliënten met een verlieservaring, verliestrauma en/of hechtingstrauma. De opleiding richt zich op diverse beroepsgroepen omdat we rouwenden (volwassenen en kinderen) overal kunnen ontmoeten.

Onze visie

We werken vanuit de visie dat rouwen en liefhebben bij elkaar horen. Vanaf het moment dat je welkom wordt geheten in het leven, ga je je hechten aan voor jou belangrijke personen. Vroeg of laat moet je ook weer afscheid van hen nemen. Rouwen is daarbij een **normale** en **gezonde reactie** op dit verlies.

Er bestaat verlies dat voelt als een flinke storm of als een natuurlijk verschijnsel, er is ook verlies dat vergelijkbaar is met een natuurramp: een orkaan, een aardbeving of een tsunami waarbij alles op zijn grondvesten schudt, waarbij je wereld en je leven lijkt in te storten. Dit verlies brengt je in het **Land van Rouw**. In het rouwlandschap kom je jezelf enorm tegen, je ziet jezelf bloot in de spiegeling van het water. Je ontmoet bevroren rivieren, oeroude gelaagde rotsformaties, gevaarlijke ravijnen en donkere holen. Daarnaast is er ook dat verkoelende riviertje, het unieke uitzicht en die prachtige zonsondergang. Soms is de zon te heet, striemt de regen of brengt een rukwind je uit je koers. In deze omstandigheden is en blijft het een uitdaging je eigen pad te volgen.

Soms is het nodig om stil te staan, een tijdlang ergens te blijven en te rusten. Dan weer ben je hopeloos verdwaald en lijkt het of je het juiste pad nooit meer zult vinden. De tocht kan heel vermoeiend zijn en op een ander moment komt er juist veel energie vrij. Je bepaalt zelf of je wel of niet verder trekt, je kiest zelf de richting. Misschien neem je een zijweg, of een onbekend kronkelig paadje, waardoor de mensen om je heen je niet meer kunnen volgen. Of je neemt juist de hoofdroute die bij de anderen meer bekend is. De tocht door het Land van Rouw is voor ieder mens **uniek**.

De ene keer vind je het fijn als er iemand met je meeloopt dan weer kies je ervoor om een tijdje alleen te lopen. Iedereen heeft zijn eigen rouwlandschap, de routebeschrijving is voor niemand hetzelfde. Je kunt stilstaan, doorlopen, verdwalen, teruglopen, een zijpad nemen, maar een ding staat vast: je kunt de tijd niet terug draaien. Wel kun je je omdraaien en terug kijken naar dat wat geweest is. Ieder mens heeft potentieel **veerkracht** om zijn of haar pad te lopen.

Het oppakken van de tocht is een taak waar iedere rouwende voor staat. Mannen en jongens doen dit echter anders dan vrouwen en meisjes. kinderen hebben weer een andere manier dan volwassenen. Waar kom je vandaan, wat heb jij in je rugzak zitten vanuit je eigen geschiedenis en vanuit je eigen cultuur? Van wie krijg je **steun** en kunnen deze hulptroepen je bereiken?

We gaan ervan uit dat ieder mens de mogelijkheid heeft om de wereld om zich heen na een ingrijpend verlies te herstellen en zichzelf weer verder kan ontwikkelen. Dit noemen we veerkrachtig rouwen en gaat uit van het principe van **heelheid**. Daarnaast is er de zoektocht naar **betekenisgeving**. Het Land van Rouw is, of je het wilt of niet, een onderdeel van je leven geworden. De vraag blijft hoe je die ingrijpende gebeurtenis een plek geeft in je dagelijkse leven en integreert in jouw levensverhaal.

Riet Fiddelaers-Jaspers en Sabine Noten
Directie Opleidingen Land van Rouw

POST-HBO OPLEIDING OMGAAN MET VERLIES

De post-hbo opleiding met twee uitstromen: Omgaan met Verlies en Omgaan met Verlies Kinderen & Jongeren. De basis en de werkwijze zijn gelijk. Bij de uitstroom Omgaan met Verlies Kinderen & Jongeren ligt de focus op de begeleiding van verlieservaringen en verlies- en hechtingstrauma's bij kinderen en jongeren en hun ouders, verzorgers en omgeving. Uitstroom Omgaan met Verlies richt zich op begeleiding van verlieservaringen en verlies- en hechtingstrauma's bij mensen, ongeacht hun leeftijd en achtergrond. In deze brochure komen beide uitstromen aan bod.

Docenten/opleiders/organisatie

Opleidingen Land van Rouw vindt zijn oorsprong in een inspirerende samenwerking tussen Riet Fiddelaers-Jaspers en Sabine Noten. Zij zijn de 'bezielers' en de grondleggers van de opleidingen en vormen de directie. Wim van Lent is hoofd-opleider bij de uitstroom Omgaan met Verlies en Gijs Visser bij de uitstroom Omgaan met Verlies Kinderen & Jongeren. Bij specifieke thema's zijn Sabine of Riet aanwezig als opleider. Zie de website voor meer informatie over de opleiders. Daarnaast komen er met name in het tweede jaar enkele gastdocenten.

Het secretariaat is in handen van Agmar Butcher en Daniëlle Vogels.

Doel van de opleiding

De basisopleiding heeft tot doel het opleiden in het omgaan met en begeleiden van mensen met een verlieservaring, verliestrauma en/of hechtingstrauma. Bij de uitstroom Kinderen & Jongeren betreft het begeleiding van kinderen, jongeren en hun omgeving. De studenten worden opgeleid tot rouwbegeleider/verliesconsulent. Daarna kun je instromen in de therapeutische vervolgopleiding die opleidt tot rouwtherapeut (zie folder Therapeutische vervolgopleiding Werken met Gestolde Rouw). Wij kiezen in de opleiding voor diepgang, de vertaalslag naar de verschillende doelgroepen wordt door de student zelf gemaakt. Professionele groei en persoonlijke ontwikkeling zijn de fundamente van onze opleiding.

Voor wie is de opleiding bedoeld?

De opleiding is bedoeld voor mensen met een relevante afgeronde hbo-opleiding, werkzaam in welzijn, gezondheidszorg, psychiatrie, hospice, nazorg bij uitvaarten, gevangeniswezen, jeugdzorg, palliatieve zorg, pastoraal werk, onderwijs, of werkzaam zijn als (school)maatschappelijk werker, schoolverpleegkundige of schoolarts, pedagogische medewerker, kinderpsycholoog, groepsleider bij peuterspeelzalen of kinderopvang. Kortom alle sectoren waar je kinderen, jongeren en volwassenen met verlieservaringen kunt ontmoeten.

Uitnodiging aan mannen

Er is een groot tekort aan mannelijke rouwbegeleiders/verliesconsulenten. Wij willen nadrukkelijk mannen uitnodigen voor onze opleiding omdat jongens en mannen andere mannen nodig hebben om erkenning, herkenning en steun te vinden. Ze hebben hun eigen kwaliteit die een meerwaarde biedt voor jongens en mannen die een ingrijpend verlies meemaken. In de opleiding besteden we aandacht aan de specifieke eigenheid van mannen en vrouwen en hoe deze verschillen elkaar aan kunnen vullen.

Competenties

Deze zijn te downloaden op de website onder het kopje ‘Opleiding’ bij downloads.

Het rouwlandschap

Gedurende de opleiding werk je aan verschillende opdrachten. Een grote opdracht is *Jouw persoonlijke tocht door het Land van Rouw*. Deze opdracht loopt met je mee gedurende de hele opleiding. Om anderen te ondersteunen bij hun verlies is het noodzakelijk om je eigen verlies en de wijze waarop je daarmee omgaat in jouw leven als het ware in de schijnwerper te zetten en het te belichten vanuit verschillende invalshoeken. Jouw persoonlijke rouwlandschap is een kostbaar verhaal, dat binnen de opleiding op een aantal belangrijke momenten zal terugkeren. Uiteindelijk gaat het over je innerlijk op orde maken, voordat je met het verliesverhaal van een ander kunt gaan werken.

Wijze van werken

- De opleiding is ervaringsgericht. We wisselen korte theoretische informatie voortdurend af met oefeningen in allerlei vormen;
- er is aandacht voor theorie en achtergronden van rouw waarbij een behoorlijke mate van zelfstudie/leeswerk en eigen verantwoordelijkheid wordt verwacht;
- je krijgt achtergrondliteratuur aangereikt, dit is zowel basisliteratuur als (facultatieve) verdiepingsliteratuur;
- er wordt een hoge mate van betrokkenheid van je gevraagd omdat we werken vanuit je persoonlijke inbreng en je eigen (verlies)ervaringen;
- ons lichaam is de opslagplaats van onze (onverwerkte) emoties. In de opleiding zoeken we naar ingangen om deze emoties aan te raken. Daarom werken we met een scala aan werkvormen waaronder creatieve werkvormen, muziek, beweging en lijfwerk.
- We oefenen met praktische situaties door middel van casuïstiek, rollenspel en toegesneden opdrachten;
- bij vrijwel al deze oefeningen en opdrachten zet je jezelf en je eigen ervaringen in als oefenmateriaal om daarna de vertaling te maken naar het werken met cliënten;
- we maken met elkaar gebruik van ieders kennis, achtergrond en ervaring;
- vanuit het aangeboden materiaal is het aan jou om een werkwijze te ontwikkelen die bij jou past. De opleiding biedt geen kant-en-klaar protocol.
- je reflecteert op je eigen (werk)ervaring;

Als student aan de opleiding wordt van je verwacht dat je ten volle bereid bent tot:

- reflectie op je eigen verliesgeschiedenis;
- reflectie op je persoonlijke functioneren;
- het in orde maken van je eigen innerlijk waar dat nodig is;
- het inbrengen van je eigen werk met rouwende mensen en je persoonlijke ervaring daarbij;
- participerende aanwezigheid (100%);
- het lezen van de aangereikte literatuur;
- deelname aan de intervisie- en supervisiebijeenkomsten;
- het maken van de verschillende toets opdrachten;
- gezamenlijke verantwoordelijkheid nemen voor de sfeer binnen de groep en het welslagen van de opleiding.

Intake

Het intakegesprek is een wederzijds kennismakingsgesprek waarbij we samen bespreken of onze opleiding voor jou de juiste opleiding is en welke uitstroomprofiel het beste bij jou past. Voor de data van de intake zie de website of neem contact op met het secretariaat.

- Jouw basis is een afgeronde, relevante hbo-opleiding waardoor basale begeleidingsvaardigheden en kennis van methodisch werken reeds aanwezig zijn.
- Het is niet noodzakelijk dat je een groot verlies hebt meegemaakt, we gaan er wel van uit dat elk mens in zijn/haar leven verlies kent, in welke vorm dan ook;
- de opleiding is niet geschikt wanneer je je eigen verlieservaring nog niet voldoende doorleefd hebt. Bij twijfel bespreken we dit samen maar het besluit hierover ligt uiteindelijk bij de opleiders. Soms zullen we adviseren eerst een persoonlijk traject te doen voorafgaand aan of naast de opleiding.
- De opleiding is geen therapiegroep hoewel er wel therapeutisch gerichte oefeningen gedaan worden waardoor we soms dicht op je huid zitten. Mogelijk krijg je meer inzicht en zet je stappen in jouw manier van omgaan met je verlies. Het kan zijn dat verborgen thema's geraakt worden en dat soms blijkt dat je hier nog iets mee te doen hebt.
- Je bent bereid om jezelf open te stellen en zowel feedback te geven als feedback te ontvangen;
- onze wijze van werken is duidelijk voor jou en je kunt je hierin vinden;
- je bent akkoord met de afspraken over aanwezigheid en de eisen die gesteld worden om het eindcertificaat en het diploma te halen;
- mogelijk zijn er nog bespreekpunten naar aanleiding van je intakeformulier.

Niveau en erkenning en accreditatie

- De opleiding is door de Stichting Post-hbo officieel erkend als post-hbo opleiding (www.cpion.nl).
- Ook zijn we geregistreerd bij het CRKBO (www.crkbo.nl).
- Registerplein (voorheen BAMW) kent 26 registerpunten toe (www.registerplein.nl).
- De Algemene Beroepsvereniging voor Counseling (ABvC) kent 161 accreditatiepunten toe.
- Het Kwaliteitsregister V&V en Register Zorgprofessionals kent 140 punten toe.
- Registerleraar (uitstroom Kinderen en Jongeren), kent 480 RU toe.

Meerdere accreditaties zijn in voorbereiding.

Sabine en Wim zijn aangesloten bij de Ethische Code van Phoenix Opleidingen, Gijs bij de Ethische Kring van Weisfelt & Partners.

Riet en Sabine zijn lid van het NVPA (Nederlands Verbond voor psychologen, psychotherapeuten en agogen).

Toelating

Of je toegelaten wordt tot de opleiding hangt niet alleen af van je relevante afgeronde HBO opleiding en het intakegesprek. Voor ons is het van belang dat de opleidingsgroep evenwichtig is samengesteld. In de toelating tot de opleiding weegt het volgende mee: de criteria die in het intakegesprek met je worden doorgenomen, de samenstelling van de opleidingsgroep (verhouding mannen/vrouwen, leeftijd, achtergrond/werkervaring) en het tijdstip van aanmelding. Het uiteindelijke besluit om toegelaten te worden ligt altijd bij de opleiders.

Opleidingsdagen en -plaats

Beide opleidingen hebben 16 bijeenkomsten, 12 losse dagen en 4 tweedaagse bijeenkomsten, verdeeld over twee jaar. De werktijden zijn van 10.00 tot 17.00 uur (op de tweedaagse bijeenkomsten tot 21.15 uur). De data zijn op de site te downloaden. De opleidingsdagen vinden plaats in Conferentiecentrum De Poort in Groesbeek. De Poort wil een professionele huiskamer zijn, waar mensen zich welkom voelen en de gastvrijheid voelbaar is. Natuur, rust en ruimte zorgen voor een prettige en informele sfeer. Er zijn rustige kamers en de maaltijden zijn goed verzorgd. Er wordt gebruik gemaakt van biologische producten en men streeft naar een duurzame bedrijfsvoering.

Het programma in modules

Module 1 Ontmoeting in contact (2 dagen)

Contact- en communicatievaardigheden
Basisinformatie over verlieservaringen en verliestrauma's
Ziekte in het gezin (K&J)

Module 2 Paradijs in een doosje

De verliescirkel
Welkom en hechting
Hechtingstrauma
Hechting als basisinstrumentarium bij rouw

Module 3 Rouw is zo gek nog niet

De verliescirkel: verstoorde rouw
Criteria gecompliceerde rouw
Organisatorische en beroepsmatige aspecten
Contracten, dossiervorming en wettelijke kaders

Module 4 K&J Het ritme van het gevoel

Functies en vervormingen van gevoelens
Werken met gevoelens

Module 4 OMV Wie ben ik zonder jou

Begeleiden van rouwende pubers
Mobiliseren van eigen kracht

Module 5 Het verduren

Omgaan met (overspoelende) gevoelens
Overleven
Overdracht

Module 6 Samen verschillend

Gender sensitieve verliesbegeleiding
Rouwen tussen jongens en mannen
Rouw in partnerrelaties (OMV)
Ouderbegeleiding (K&J)

Module 7 Loyaliteit tot over de grens

Werken met het genogram
Contextuele begeleiding

Module 8 Het verloren kind

Werken met het innerlijke kind
Rouw in het gezinssysteem

Module 9 Het systeem in beeld

Systemische werken met verlies
De wetten van het systeem
Werken met beelden

Module 10 Tussenstand in-zicht

Persoonlijke proces van de student
Zelfzorg

Module 11 Verdriet samen delen (2 dagen)

Opzetten van lotgenotencontact rondom verschillende doelgroepen
Werken met jezelf als instrument
Organisatorische, adviserende en beroepsmatige aspecten
Presentatievaardigheden

Module 12 Kwetsbaarheid en kracht

Werken met veerkracht en kwaliteit
Provocatieve begeleiding

Module 13 OMV Achter het masker

Levensscript
Maskers

Module 13 K&J Uit het nest

Adoptie
Uithuisplaatsing
Werkvormen bij overspoeling

Module 14 Stapeltjesverdriet

Systemisch werken met verlies
Gestolde rouw
De beweging van de ziel

Module 15 Verlies ver(re) van weg

Diffuus verlies
Interculturele communicatie

Module 16 Dichterbij dan je denkt

Omgaan met nabestaanden bij zelfdoding
KOPP-kinderen

De opleiding sluit af met een tweedaagse toetsing en examinering.

De intervisie/supervisiebijeenkomsten

Naast de opleidingsdagen zijn er tussen alle bijeenkomsten niet begeleide intervisiebijeenkomsten van één dagdeel en een individueel supervisietraject.

Tussen de opleidingsdagen kom je met andere studenten samen in een intervisiegroep. Hier bespreek je je persoonlijke ontwikkeling, ga je dieper in op de aangeboden stof, bereid je thema's voor en breng je eigen casuïstiek in ter bespreking.

In het tweede jaar is er een groepsbijeenkomst met een van de opleiders waarin de opdracht van het levensaffiche wordt besproken.

Naast de opleiding doorloop je een individueel supervisietraject van minimaal vijf bijeenkomsten, afhankelijk van je leertraject. De kosten van deze supervisies zijn niet bij de opleidingskosten inbegrepen.

Criteria voor diplomering

Om het diploma te halen moet je voldoen aan een aantal criteria. Ze zijn beschreven in het examenreglement dat op de website te downloaden is. Ze betreffen onder andere aanwezigheidscriteria, het maken van toetsingsopdrachten, het volgen van intervisie- en supervisiebijeenkomsten en het voldoen aan de beschreven competenties.

PRAKTISCHE INFORMATIE

Data intake	Zie www.landvanrouw.nl
Data opleiding	Zie www.landvanrouw.nl
Werktijden	Eendaagse bijeenkomsten: 10.00 tot 17.00 uur. Tweedaagse: dag 1 van 10 uur tot 21.15 uur. Dag 2 van 9.00 uur tot 16.00 uur.
Kosten	Zie de website. De inschrijf- en intakekosten bedragen € 125,-. Het bedrag van de inschrijving wordt in mindering gebracht bij de opleidingskosten. De prijs is exclusief verplichte literatuur, het individuele supervisie-traject en examen- en diplomeringskosten.
Accreditatie	Post-HBO: register van post HBO-opleidingen CRKBO Registerplein: 26 punten in de vrije ruimte ABvC: 161 PE Punten Kwaliteitsregister V&V en Register Zorgprofessionals: 140 punten. Registerleraar: 480 RU Er is nog accreditatie in aanvraag
Locatie	Conferentieoord De Poort Biesseltsebaan 34 6561 KC Groesbeek (omgeving Nijmegen) 024 397 1204 / www.depoort.org De locatie is zowel met auto als openbaar vervoer bereikbaar (speciale taxiregeling). Zie hiervoor de website van De Poort.
Opleiders	Wim van Lent (OMV), Gijs Visser (K&J). Sabine Noten is bij specifieke thema's aanwezig bij beide uitstromen, Riet Fiddelaers-Jaspers bij K&J en enkele keren als gastdocent bij OMV. In het tweede jaar komen enkele keren gastdocenten.
Aanmelden	Door op de site het inschrijfformulier in te vullen en digitaal in te zenden. Wanneer je aan de inschrijfcriteria voldoet krijg je verdere informatie over het betalen van de inschrijf- en intakekosten van € 125,-. Ook krijg je een intake vragenlijst toegestuurd van het secretariaat. Nadat dit ingevuld retour is gekomen en de betaling binnen is, ben je definitief aangemeld. De beslissing of je toegelaten wordt, volgt na de intake.
Voorwaarden	Deze zijn te downloaden op de website.
Verdere praktische informatie	Het secretariaat wordt gevoerd door Anne Heetkamp. Voor bereikbaarheid zie website.